

Volt egyszer egy Passió – LESZ ISMÉT PASSIÓ

Hetven esztendővel ezelőtt, 1933-ban mutatták be először Budaörsön Krisztus szenvedéstörténetét, a Budaörsi Passiót. Most, hetven esztendő után (2003. június 9-től 15-ig) ugyanazt a Budaörsi Passiót látja majd a kőhegyi Passió-előadásokra látogató közönség! Nagy öröm mindnyájunknak, hogy az eredeti mű előkerült.

Joósz József Bató Andrásnál, Bató Géza egyik rokonánál megtalálta a Budaörsi Passió 1934-es német szövegváltozatát. Ez a szövegváltozat még gazdagabb, bővebb az 1933-as első előadásnál. A Mi Urunk szenvedéstörténetét – Bató Géza magyar nyelvű munkáját – ugyanis a teológiailag kiválóan felkészült dr. Aubermann Miklós plébános kibővítette, újabb bibliai szövegrészekkel gazdagította. Ezt a végső változatot Mayer Ernő káplán fordította németre.

Ettől kezdve – 1934 augusztus 26-tól – már két nyelven adta elő a Szendéstörténetet Budaörs kétszáz főnyi laikus színjátszó közössége. A németül előkerült szövegváltozat azonban mindenkit rendkívüli feladat elé állított. A német szövegváltozat előkerült, de az a különös helyzet állt elő, hogy Bató Géza tanító és Aubermann Miklós plébános közös munkáját vissza kellett fordítani magyarra. Ezt a rendkívül érdekes feladatot boldogan vállaltam. Tudtam: nem egyszerű fordítani munkára kell vállalkoznom.

Az Újszövetségi Szentírásnak ugyanis 1953 óta Békés Gellért bencés szerzetes és Dalos Patrik oratoriánus atya kezéből új fordítása van, ezt használja a Katolikus Egyház. Tehát: minden bibliai idézetet ebből a kiadásból kellett a műfordításba visszailleníteni. A feladat szinte megoldhatatlan lett volna, ha nem kaptam volna munkámhoz a Szent Jeromos Bibliatársulattól kölcsön egy Újszövetségi szövegmutató szótárt. (Sarbak Gábor irodalomtörténész-igazgatónak köszönhetem a segítséget.) Egy-egy kifejezés: például „Engedjétek hozzám a kisdededet” Jézus-szöveg visszakeresése csak e szótár segítségével volt lehetséges. Így lehetett esetenként megkeresni, hogy a Passió szerzői Máté, Márk, Lukács vagy János apostolok újszövetségi evangéliumát használták-e. Sokszor több evangélium írója is használja ugyanazt a szóképet! Ezeknek a helyeknek hiteles ellenőrzésében a magyarul és németül egyaránt kitűnően tudó dr. Ritter Márton atya, Gerlachsheim plébánosa támogatott. Bató és Aubermann összekötő szövegének fordítását Sarkady Sándor költő-

most is az, ami hetven évvel ezelőtt volt Bató Géza és Aubermann Miklós célja: lehetőleg minél több szövegrészt laikus színjátszó jelenítsen meg! Az pedig külön előny, ha valaki mindkét nyelvet beszéli, hiszen június 9-től június 15-ig a passiót váltakozva németül és magyarul adják elő a két rendező színjátszó. Így mindenkire számíthatnak: a Lyra énekesire, öntevékeny, kétnyelvű színjátszókra Budaörsről és a környék falvainak németül beszélő lakóira is.

A budaörsieket egy évtizeden át 1933-tól Magyar Oberammergau nével emlegették. Ez kétségtelenül igaz is, mert a budaörsi előadások színjátszói kezdettől fogva a falu németül és magyarul egyaránt beszélő lakosai voltak. Bató Géza főtanító passiójátékában 1933-tól a falu laikus színjátszó lakosai vettek részt. Egyetlen Isten-áldotta tehetségű színész játszotta a főszerepet, a Krisztust megszemélyesítő, akkor 21 éves Bató László, az Országos Színművészeti Akadémia pályakezdő növendéke.

Mert Bató László 1933-ban még csak első éves növendék, tehát a színművészeti pályája elején járt. Budapestre, a főiskolára Budaörsről is a Helyi Érdeklődő Vasúttal járt be. Előfordult, hogy a bejáró diák elkésett a főiskolai próbákra. Ilyenkor Kis Ferenc, az akadémia akkori igazgatója maga elé hívatta az apróbb mulasztásokat elkövetőket. Galamb György pályatárs emlékezik vissza egy ilyen meghallgatásra. „Bató, Maga már megint itt van. Mit csinált?” „Hát Igazgató Úr, késtem. (...) tetszik tudni, hogy Budaörsről járok be HÉV-vel.” „Hát most mit csináljak Magával, megbüntessem? Hát Maga a budaörsi Krisztus, ha én most Magát megbüntettem, az Úristen nekem nem bocsátja meg. Menjen, aztán máskor ne készen.”

Az a néhány percnyi filmtöröredék, melyet Norbert Riedl a Nemzeti Filmarchívumban megtalált igazolja, hogy Bató László színinövendék meleg bariton hangon kérte: „Engedjétek hozzám a kisdededet” Lukács evangéliuma szerint (19. 38.) A keresztdáldozat előtt az Apostolok így szóltak az Olajfák hegyén: „Békesség a mennyben, dicsőség a magasságban” Az Úr pedig lenézett Jeruzsálemre, és sírva fakadt. Aztán így szólt: „Bár csak fölismernéd te is legalább ezen a napon, ami békességedre szolgál! De sajnos, el van rejtve szemed elől!”

*

Barcsak ma is meghallgatnánk mindnyájan a Budaörsi Passió mindig korszerű üzenetét! A krisztusi tanítások eredeti alakjukban újra hallhatóak lesznek 1933 után hetven évvel a Budaörsi Kőhegyről. Bató Géza és Aubermann Miklós passiója újra korszerűvé vált, az egész világhoz szóló üzenet hallható majd Dér András és Frigyesi András kétnyelvű rendezésében.

Kovács József László

műfordító ellenőrzte

Most már mindkét rendező, Dér András, a magyar változat, és Frigyesi András, a Budaörsi Német Színház főrendezője eredeti, pontos szövegváltozatból rendezhet. A feladat